

було багато народів, що не знали обходити ся з огнем і ледви що тоді палили ся в Греків чи Римлян. І пізніша історія виказує подібні приміри. І так коли 1561 року відкрив Мангелан острови Маріяни і на одні з них його люди розложили огні, то тамошні жителі не могли надивувати ся тому; думали що огонь то така збвірана, що їсть дерево. Жителі островів Філіппинів і Канарійських не знали теж огню, а в Африці живуть ще доси народи, що й не прочують, що щось таке з на світі, як огонь.

Касарняна трагедія.

Про ті аномальні відносини в війську які папують нині свідчить найновіший випадок, що трапив ся в місті Опаві на Шлеску. Дня 19. марта с.р. застрілив там резервовий капітал Пагач надпоручника Рудольфа Шрамека. Шрамека був зневажений не лицю жовнірами, але навіть своїми товаришами офіцерами за своєю нетовариське і нелюдяне поведінкою. Недавно іде перед смертю здибав був вночі на улиці жовніра і зганьбив його послідніми

словами за те, що йому крииво стояла „галубида“ на карку. За жовніром обстала публіка і при тім Шрамека мало не обірвав позуха. Війна перебрав мірку і загинув в рук кауралів. Стадо ся се так. По нічних вправах візитував Шрамека карабін і вчипив ся за якусь дуряцію Пагача. Загрозив йому, що не муєтись його на свята на урляоп і приказав замельдувати ся до рапорту. Пагач набив тоді карабін і положив неюдяного офіцера трупом. — За се Пагача за судженого на кару смерті через повішені виконано сей присуд 27. марта с.р. — При сій нагоді вартатригалата, що в грудні тамтого року замордував шаблею надпоручник Шваб інфантериста Бонака на Угорщині. Шваб до нині ходить в свобідно і ані волосок з голови йому за се не вивав. Чому для капітала Пагача було инше право як для надпоручника Шваба инше?

Земля Толстой переходить селянам.

Граф Толстой вмираючи приказав своїм дітям, щоби землі після його смерті від-

дали місцевим селянам. Сей заповіт Толстой переводить тепер його донька Александра, яка сплатила за сі землі своїм братам 400 тисяч рублів, а землі в Ясній Полянці і Угрюново передала в безплатний винайм селянам сих двох сіл. Для заряду і розділу земель вибрано товариство Толстой. Мірою розділу будуть потреби селян, отже хто більше потребує (більша родина), сей більше дістане. Тропі на селян братам зібрала Александра продажою творів свого батька. Для життя великого писателя лишилась тільки палата в Ясній Полянці, та й троха землі коло міста, де поховано Толстой.

Богато майнерів, що працювало в Глоб. Аріз. зібрався пані і живцем похоронено в землі. Про ратунок нема що й думати, бо великий навал землі утруднює акцію ратунок.

Страйк в Бельгії.

Страйк в Бельгії з кожним днем більше розширюєть ся по всіх фабриках, майнах та варштатах. 19-го дивітня 21,000 портвових робітників покинуло працю. Рух торговельний перерваний. В найбільшій фабриці сірників в Грентон всі робітники застрайкували. 5,000 ткачів в Хент вийшло на страйк. Загальне число страйкуючих робітників виносять вже поверх пів міліона, а комітет страйковий запевняє, що се число ще збільшиться ся. Обчислено, що за сім днів страйку страти виносять уже около 15 міліонів доларів. Страйкарі запевняють, що будуть так довго страйкувати, доки працодавці і взагалі акціонери не стратять сегорічних дивіденд від своїх капіталів. Страйк що тільки розпочав ся, а консервативно-клерикальне правительство вже уступає і годить ся на ревізію конституції. Страйк так веде ся спокійно, що до сейпори не прийшло еще нігде до заворушення. По деяких містах військо відкликано, бо нема найменшої обави перед якимись розрухами.

„Християнські“ звірства.

Всі партійні старокраєві часописи подають вісти про страшні звірства яких допускали ся балканські „побілосці“ на „невірних“ Турках. Турецькі товариші зібрали деякі факти і розіслали до опублікованя по всіх соціалістичних видавництвах.

Ось наведемо кілька таких „цвіток“ поступованя „християнського“ війська. 24 жовтня болгарські війська вийшли до міста Сереса, котре не ставило ніякого опору, відібрали від Турків оружжя і перебили всіх мешканців. 27 жовтня болгарська армія здобула одно турецьке містечко і вирізала в цілі околиці 6000 народу. Всі мушкетери Петрича, Менлика і Деміра в цілі кількох тисяч зістали вимордовані, а жінчини відправлені в Болгарію. В селі Мантула, Болгарія спалили 200 турецьких дітей, а 58 дівчат забрали з собою в полон. Подібні звірства діялись по цілій лінії, де тільки бушувало се „християнське“ військо, та за браку місця ми не можемо всего подати нашим читачам.

Динамітують!

Англійські суфражистки не перестають воювати. 19 дивітня хотіли залянувати морську лівтарню „Смітон“. Бомба, що була підложена, не експлодувала, бо сильний вітер зганяв квіт. Подалеко аянали відозву з вапном: „Право виборче для жєнщин!“ „Смерть в 10 мінутах!“

30 миль книжок.

Щоби мати сяке тако поняття про сільність книжок по великих бібліотеках, треба подумати, що довжина полиць в Національній Бібліотеці в Парижі виносить 44 миль. Та число книжок збільшаєть і тепер муєть додати ще п'ять миль полиць, що буде разом 49 миль. Число томів книжок в сій бібліотеці рахують на три міліони. Шож казати про величину будинку, про його удержанє, та про вартість нагромадженого тут знаня?

Піп обікрив касу на 30,000 корон.

Польські часописи приносять ось яку новинку: У Відні істнує „Тов-о. Школи Людовей“. В Товаристві сім місце секретаря сповняв католицький шп. Лувашкевіч. Від довшого часу ходили вісти, що з касою щось не те... Коли 29. марта державна прокуратура припоручила поліції перевісти ревізію в локалі секретаріату агаданого Товариства, аж тоді вилізло шило з міха; виявилось, що „велебний“ зомосць адефравдував (значить вкрав) 30,000 корон сего товариства, пофальшував книжки, де були записувані жертви, попідроблював підписи управителів та пофальшував рахунки. Такі то всі ті смуги „божі“. Як ся справа скінчить ся, подамо пізніше.

„Християнські“ звірства.

Всі партійні старокраєві часописи подають вісти про страшні звірства яких допускали ся балканські „побілосці“ на „невірних“ Турках. Турецькі товариші зібрали деякі факти і розіслали до опублікованя по всіх соціалістичних видавництвах.

Ось наведемо кілька таких „цвіток“ поступованя „християнського“ війська. 24 жовтня болгарські війська вийшли до міста Сереса, котре не ставило ніякого опору, відібрали від Турків оружжя і перебили всіх мешканців. 27 жовтня болгарська армія здобула одно турецьке містечко і вирізала в цілі околиці 6000 народу. Всі мушкетери Петрича, Менлика і Деміра в цілі кількох тисяч зістали вимордовані, а жінчини відправлені в Болгарію. В селі Мантула, Болгарія спалили 200 турецьких дітей, а 58 дівчат забрали з собою в полон. Подібні звірства діялись по цілій лінії, де тільки бушувало се „християнське“ військо, та за браку місця ми не можемо всего подати нашим читачам.

Письмо се турецькі товариші кінчать так: „Ми протестуємо проти сих звірств і переступств, які безперечно потребають кождою культурною людиною. Ми просимо вас товариші, широким проголосити сї вісти та прилучитись іа своїм протестом.“

Чотири роки нашого існування.

Товариші! Чотири роки минає 1-го мая від оснoвaнa „Робочого Народa“, чотири роки проповідують ми між українським пролетаріатом в Канаді і Зауочених Державих класову борбу, чотири роки виступає він в обороні робітничих інтересів.

Кому ж з Вас Читачі і Товариші не відомий початок нашого видавництва? Думаємо, що всі Ви гаразд знаєте, що „Р.Н.“ розпочав ся видавати не за сотні та десятки готівки, а доларами і центами тих товаришів, котрі бажали більше просвіти, більше науки, і то не для себе, а для свого поневоленого, темного брата робітника. Тяжкі були початки, „Р.Н.“ бо виходив тільки раз на місяць. Описав при зрості нашої організації, при ширій підмозі та праці товаришів, „Р.Н.“ розвинув ся з місячника в двотижневник, відтак став виходити три рази в місяць, а нарешті другий рік вже виходить що тижня.

Вули часи, що Товариші помагали видавництву скільки могли, але були й такі часи, де ніхто й пальцем не хотів кивнути для „Р.Н.“ а казали тільки: „Робіть собі що хочете.“ Часи сї не такі то давні і ми їх добре памятаємо. „Коли „Р.Н.“ грозив унадок, тоді горетка виниговських товаришів підложила сильно свої плечі, заперла ся і вратувала його від загибелі. Період сей коштів, найбільш енергій, праці і помочі, яку зужито колись для вдержаня „Р.Н.“ Се була найкритичніша хвиля, — \$1,500 довгу — се не жарти. Зі всіх сторін ратунки, позиви, всі руки виставляють, а гроша дасть біг... Ми віднеслись до читачів, до шефів, але з сего не було великої користи, а тимчасом з другого боку наші „приятелі“ тільки робили інтриги, тїшили ся та ждали тої хвилі, коли „Р.Н.“ буде похоронений. Але завелось сердешно... Дирекція взялась до енергійної праці і часопис остались при житю. І нині „Р.Н.“ житює вже як так, та всеж помочі він потребує на кождім кроці.

З огляду скупого стану фінансового, число наших робітників ограничилось до тої степєні, що осталося тільки трох людей, які працюють ніч і день. Однак товариші, так довше бути не може. Годі сих трох робітників, що заняті нині в видавництві замучити. Тут треба агадати, що крім „Роб. Нар.“ видає ся ще й „Кадіао“, та виконуює ся різні роботи друкарські. Коли не сї послідні, так і сих робітників не можна вдержати при житю. Отже коли Ви бажаете розвою своїй газеті і інтересуєтесь її долею, Ви повинні поспішити з підмогою будь-би то на пресовий фонд, будь-би то на шефів. Від Вас Читачі і Товариші залежить побільшенє числа робітників та розширенє „Р.Н.“ Богато наших Читачів запитує редакцію, чому газета сїзніює ся; на се ми відповідати не потребуємо, бо думаємо, що Ви тепер зрозумієте вже, як стоїть справа, та які гаразди в нашім видавництві.

Теперішній персонал видавництва „Робочого Народa“.

І. Оробко, П. Піндус, І. Навілавіський.

Замість питати ся про се та про те, Ви знайдіть кождий лиш по одному передплатникови для „Р.Н.“, візьміть шефів „Р.Н.“, або зберіть кілька доларів на пресовий фонд, а побачите, що газетане сівачі ся і робітники не будуть чергажені працею. Нині долею „Роб. Нар.“ заінтересувались Товариші в Вензугер, але й вони не в силі будуть самі помічи кидувнути Спільну з долгів. До сего для повинні взяти ся всі теларші разом, бо каже пословиця, що громада й в холіях напосить гору міску. Не дайте пропасті маатков, що вартує около двох тисяч доларів через вісім до дев'ять сот доларів довгу.

Товариші! Хай наші слова не будуть кинені горохом до стїни, а хай при Вашій матеріальній і моральній підмозі розпичне „Р.Н.“ в п'ятім році свого істнованя згою працює ще більш активну і на ширину сивало. Перед Вами лежить обов'язок забезпечити істнованя нашого органу, без якого ці організації ні вітанія між українським пролетаріатом в Канаді — не мислимі.

Тому до лїа Товариші!

З нагоди хрестин у т. С. Жмурко, Н. Піндус, Г. Піндус, І. Юсєнєв, Ф. Смоляк, П. Зальновані, М. Базар і Ф. Дзінжаристий. Письм.

ПЕРЕЧИТАЙТЕ УВАЖНО!

У Львові виходить нова українська газета, з численними образками, н. н.:

„ДОБРА НОВИНА“.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ, ПРИСВЯЧЕНА ШИРЕНЮ ПРОСВІТИ І НАУКИ ТА СУСПІЛЬНИМ І ГОСПОДАРСЬКИМ СПРАВАМ.

„ДОБРА НОВИНА“ призначена для широких народних мас. Може в найприступнішій формі статі просвітні, популярно-наукові, суспільні і господарські, вістки з біжучого політичного життя, важні події з цілого світа, писемь з краю і Америки, поради і поучення, образки, повістки, оповідання, вірші, сміховинки, загадки і т. п. „Добра Новина“ виходить покищо що два тижні, а опісля буде виходити кождого тижня.

„ДОБРА НОВИНА“ коштує на цілий рік в Америці (в Спол. Державах і в Канаді) 1 долар і 50 центів.

Кожний передплатник дістане крім газети чотири книжки на рік цілком зарадом!

Хто сїчас пришле гроші на „Добру Новину“, дістане зовсім даром дуже гарний і цікавий

Календар на 1913 рік.

„Добру Новину“ повинні замовляти собі всі товариства, кожда читальня і кождий, хто вмє читати.

Хто хоче мати цілий рік приятеля в хаті, нехай замовить собі „Добру Новину“ поби „Робочого Народa“.

Число на оказ посилаєть ся кождому даром, хто припше свою докладну та виразну адресу.

Тропі і писемь для „Доброї Новини“ посилайте на таку адресу:

„ДОБРА НОВИНА“

улиця Різбарська ч. 5, 12. Lemberg, Austria.

Наші товариші в Америці і в Канаді можуть посилати передплату на сю адресу:

Iwan Hnyda, Montreal, Box 1051, Canada,

а також можна замовляти і в редакції „Робочого Народa“.

Всі відділи ФУСД повинні алобуватись по членські книжочки, партійні степли, конституції і всі инші партійні інформації на адресу секретаря:

A. Dmytryshyn
Box 1051
Montreal, Que.
Знова в справі організації нашої Федерації, на адресу організатора:
John Hnyda
Box 1051
Montreal, Que.

Платимо від 8 до 20 дол. тижнево!

Потребуємо ще людей яко агентів в різних місцевостях, щоб продавали всякого рода золоті, срібні і нікелеві годдиники і ланцюжки для робітників, на силати по 1 і 2 дол. місячно.

Також потребуємо подорожючих агентів з міста до міста. Практика не потрібна. Тільки чесні і тверезі люди можуть алобуватись по сї агенції. Треба подавати рівнож свою теперішню занятя.
North American Sales Co
Box 954 — Dept 103
New York, N. Y.